

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної фармації з курсом клінічної фармакології

«Затверджую»
В.о. ректора ОНМедУ,
д. мед. н., професор
Р.С. Вастьянов

ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ»
(назва навчальної дисципліни)

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
(шифр та назва галузі знань)

спеціальності: 226 Фармація, промислова фармація
(код та найменування спеціальності)

Розробники: завідувач кафедри, д.мед.н.,проф. Нікогосян Л.Р.,
к.мед.н., доц. Стречень С.Б.,
к.фарм.н., доц. Бербек В.Л.,
ст. викл. Науменко І.А.

Вступ

Соціальні та економічні перетворення в Україні не минули і систему вищої освіти. Закони України визначили стратегію розвитку освіти, пріоритетні напрями та шляхи створення життєздатної системи безперервного навчання і виховання для досягнення високого освітнього рівня, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації.

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Культура професійного мовлення» складена на підставі освітньо-професійної програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії магістрів зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 04.06.2020 року (протокол № 4).

Програму обговорено на засіданні кафедри

«28» серпня 2020 р. (прот. № 1).

Завідувач кафедри, д.мед.н., проф. Нікогосян Л.Р.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з фармацевтичних дисциплін

«31» серпня 2020 р. (прот. № 1).

Голова предметної циклової методичної комісії з фармацевтичних дисциплін,

д.фарм.н., проф. Унгурян Л.М.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «16» вересня 2020 р. (прот. № 1).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Вибіркова навчальна дисципліна **«Культура професійного мовлення»** продовжує формувати мовну компетенцію, фахові комунікативні навички в галузі фармації та сприяє становленню національно свідомої особистості.

Програма вибіркової навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Вибіркова навчальна дисципліна **«Культура професійного мовлення»** складається з 4 кредитів ЄКТС (120 годин), з них 60 аудиторних годин та 60 годин для самостійної роботи.

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни «**Культура професійного мовлення**» є основи сучасного професійного мовлення, фармацевтична (медична) термінологія, правила укладання фахової документації, культура наукової та професійної української мови, формування навичок і вмінь з актуальних видів професійної мовленнєвої діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: базується на знаннях, які отримані при вивченні дисциплін українознавчого спрямування, та інтегрується з дисциплінами на рівні використання фахової нормативної лексики (медичної та фармацевтичної термінології), що сприяє гуманізації фармацевтичної діяльності, втіленню сучасних етичних принципів наукової діяльності та принципів Етичного кодексу вченого України в фармацевтичну теорію та практику.

1. Мета та завдання вибіркової навчальної дисципліни «Культура професійного мовлення»

1.1 Метою вибіркової навчальної дисципліни є підвищення рівня мовної грамотності, комунікативної компетентності та здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у фармації та дослідницько-інноваційній діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2 Основними завданнями вибіркової навчальної дисципліни є:

- засвоєння здобувачами ступеня доктора філософії основоположних понять з курсу «Культура професійного мовлення»;
- надання здобувачам ступеня доктора філософії знань щодо значимості державної мови в професійному спілкуванні;
- оволодіння здобувачами ступеня доктора філософії основами фахової мови фармацевтичного працівника;
- опанування норм укладання медичних та наукових документів;
- формування навичок оперування фаховою термінологією, редагування, коригування та перекладу наукових текстів.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів ступеня доктора філософії).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини.

- загальні:

1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.
2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.
3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.
5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.
6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
7. Вміння планувати та управляти часом.

- спеціальні (фахові, предметні):

1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі фармації, майбутньої професійної діяльності у сфері вищої фармацевтичної освіти.
2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері фармації.
3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері фармації.
4. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.
5. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.
6. Організовувати та реалізовувати педагогічну діяльність у вищій фармацевтичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.
2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.
3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.
4. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

5. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди.
6. Організовувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.
7. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.
8. Використовувати етичні принципи в роботі з лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.
9. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідальність щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни.

Аспірант (здобувач) має знати:

- рівень розвитку сучасної української літературної мови, норми мовного та графічного оформлення тексту, про науковий стиль як важливу форму втілення наукової інформації, про вплив науково-професійної діяльності на розбудову національної словникової бази, про функційне навантаження конкретних терміносистем;
- основні види сучасної наукової продукції, вимоги до її укладання; мовностилістичні ресурси української літературної мови й мовні засоби організації наукової інформації у фаховому тексті; композиційно-логічну побудову усної доповіді;
- основи й техніки наукового редагування, саморедагування, перекладання наукових праць.

Аспірант (здобувач) має вміти:

- використовувати технології наукової творчості при проведенні клінічних досліджень, при оформленні результатів наукового дослідження у вигляді статей, автореферату дисертації та її рукопису;
- будувати науковий текст різних жанрів, дотримуватися в ньому правильності, точності, логічної послідовності, змістовності; здійснювати цитування, посилання, покликання; грамотно укласти бібліографічний опис;
- застосовувати тактики трансформування створеного автором писемного наукового тексту в його усно-інформативний різновид, пристосований до сприймання в аудиторії;
- використовувати основні засоби кодифікації (словники, довідники) ;
- створювати нормативні наукові тексти зі спеціальності;
- правильно й грамотно складати відгуки та рецензії на наукові роботи;
- аргументовано оцінювати власне наукове мовлення. Аналізувати шляхи формування системи медичної термінології. Визначати джерела її поповнення, основні словотворчі моделі. Виявляти лексико-семантичні особливості сучасної медичної термінології.

2. Структура вибіркової навчальної дисципліни «Культура професійного мовлення»

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	Усього	У тому числі		Усього	У тому числі	
		Сем.	Самост. робота		Сем.	Самост. робота
Медична професійна мова в історії української літературної мови	4	2	2	4	2	2
Особливості використання лексичних одиниць у мовленні медиків	4	2	2	4	2	2
Сучасний стан і проблеми української медичної (фармацевтичної) термінології	4	2	2	4	2	2
Культура мови медичних працівників	6	4	2	6	4	2
Типові помилки слововживання в мовленні лікарів та фармацевтичних фахівців	8	6	2	8	6	2
Особливості спілкування медичних працівників у різних комунікативних ситуаціях	6	4	2	6	4	2
Сучасний науковий продукт . Рівень оригінальності наукової праці та способи його досягнення.	10	4	6	10	4	6
Презентація наукового дослідження	8	4	4	8	4	4
Мовні особливості наукового тексту. Терміни як лексична особливість наукового тексту.	8	4	4	8	4	4
Типові лексичні й морфологічні помилки в науковому тексті	8	4	4	8	4	4
Репродуктивні різновиди мовленнєвої діяльності. Анотація як писемна	12	4	8	12	4	8

форма мовленнєвої діяльності. Реферат-резюме як писемна форма наукової діяльності.						
Продуктивні різновиди мовленнєвої діяльності. Тези як вид мовленнєвої діяльності. Наукова стаття як вид наукової діяльності. Рецензія та відгук як писемні форми наукової діяльності	12	4	8	12	4	8
Особливості оформлення наукової роботи. Цитування: загальні вимоги. Покликання (посилання) на використані джерела	10	4	6	10	4	6
Особливості оформлення наукової роботи. Бібліографія. Правила оформлення бібліографічних покликань. Особливості оформлення бібліографічного переліку. Основні правила оформлення джерел.	12	6	6	12	6	6
Мовленнєва поведінка доповідача. Виступ із науковим повідомленням.Залік.	8	6	2	8	6	2
Разом:	120	60	60	120	60	60

3. Теми семінарських занять вибіркової навчальної дисципліни «Культура професійного мовлення»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Медична професійна мова в історії української літературної мови	2
2	Особливості використання лексичних одиниць у мовленні медиків	2
3	Сучасний стан і проблеми української медичної	2

	(фармацевтичної) термінології	
4	Культура мови медичних працівників	4
5	Типові помилки слововживання в мовленні лікарів та фармацевтичних фахівців	6
6	Особливості спілкування медичних працівників у різних комунікативних ситуаціях	4
7	Сучасний науковий продукт . Рівень оригінальності наукової праці та способи його досягнення.	4
8	Презентація наукового дослідження	4
9	Мовні особливості наукового тексту. Терміни як лексична особливість наукового тексту.	4
10	Типові лексичні й морфологічні помилки в науковому тексті	4
11	Репродуктивні різновиди мовленнєвої діяльності. Анотація як писемна форма мовленнєвої діяльності. Реферат-резюме як писемна форма наукової діяльності.	4
12	Продуктивні різновиди мовленнєвої діяльності. Тези як вид мовленнєвої діяльності. Наукова стаття як вид наукової діяльності. Рецензія та відгук як писемні форми наукової діяльності	4
13	Особливості оформлення наукової роботи. Цитування: загальні вимоги. Покликання (посилання) на використані джерела	4
14	Особливості оформлення наукової роботи. Бібліографія. Правила оформлення бібліографічних покликань. Особливості оформлення бібліографічного переліку. Основні правила оформлення джерел.	6
15	Мовленнєва поведінка доповідача. Виступ із науковим повідомленням.Залік.	6
Разом		60

4. Теми самостійних робіт вибіркової навчальної дисципліни «Культура професійного мовлення»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Медична професійна мова в історії української літературної мови	2
2	Особливості використання лексичних одиниць у мовленні медиків	2
3	Сучасний стан і проблеми української медичної (фармацевтичної) термінології	2
4	Культура мови медичних працівників	2
5	Типові помилки слововживання в мовленні лікарів та	2

	фармацевтичних фахівців	
6	Особливості спілкування медичних працівників у різних комунікативних ситуаціях	2
7	Сучасний науковий продукт . Рівень оригінальності наукової праці та способи його досягнення.	6
8	Презентація наукового дослідження	4
9	Мовні особливості наукового тексту. Терміни як лексична особливість наукового тексту.	4
10	Типові лексичні й морфологічні помилки в науковому тексті	4
11	Репродуктивні різновиди мовленнєвої діяльності. Анотація як писемна форма мовленнєвої діяльності. Реферат-резюме як писемна форма наукової діяльності.	8
12	Продуктивні різновиди мовленнєвої діяльності. Тези як вид мовленнєвої діяльності. Наукова стаття як вид наукової діяльності. Рецензія та відгук як писемні форми наукової діяльності	8
13	Особливості оформлення наукової роботи. Цитування: загальні вимоги. Покликання (посилання) на використані джерела	6
14	Особливості оформлення наукової роботи. Бібліографія. Правила оформлення бібліографічних покликань. Особливості оформлення бібліографічного переліку. Основні правила оформлення джерел.	6
15	Мовленнєва поведінка доповідача. Виступ із науковим повідомленням.	2
Разом		60

5. Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни **«Культура професійного мовлення»** на *семінарських заняттях* забезпечується методичними розробками для кожного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому семінарському занятті.

6. Методи контролю:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою заняття;
- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;
- розв'язання типових ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- підсумковий залік.

7. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою, округлене до цілого числа.

Підсумковий контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (пошукувачи), які не мають пропусків лекцій і практичних занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

8. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Бабич Н. Д. Культура фахового мовлення : навч. посіб. / Н. Д. Бабич. – Чернівці : Книги–XXI, 2006. – 496 с.
2. Голод Р. Б. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / Р. Б. Голод, О. М. Мельничук. – Івано-Франківськ : Вид-во ІФНМУ, 2013. – 212 с.
3. Караман С. О. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. для ВНЗ / С. О. Караман, О. А. Копусь, В. І. Тихоша. – Київ : Літера ЛТД, 2013. – 544 с.
4. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підр., за програмою МОН. / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – 4-те вид. – Київ : Алерта, 2014. – 696 с.
5. Шутак Л. Б. Культура усного спілкування медичного працівника : навч. посіб. для студентів вищих мед. навч. закладів III–IV рівнів акредитації / Л. Б. Шутак, Г. В. Навчук. – Чернівці : Вид-во БДМУ, 2014. – 177 с.

Допоміжна:

1. Мацюк З.О., Станкевич Н.І. Українська мова професійного спілкування : [навчальний посібник] / З.О. Мацюк, Н.І. Станкевич. – К. : Каравела, 2010. – 352 с.

2. Семеног О.М. Культура наукової української мови : [навчальний посібник] / О.М. Семеног. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 216 с.
3. Стахів М. Український комунікативний етикет : [навчальний посібник] / М. Стахів. – К. : Знання, 2008. – 245 с.
4. Тетарчук І.В., Дяків Т.Є. Українська мова за професійним спрямуванням : [навчальний посібник для підготовки до іспитів] / І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 186 с.
5. Шутак Л.Б. Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації] / Л.Б. Шутак, А.В. Ткач, Г.В. Навчук. – Чернівці : Видавництво БДМУ, 2012. – 182 с.

9. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України www.moz.gov.ua
2. Державний Експертний Центр МОЗ України
<http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/>
3. ДП "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів" <http://sphu.org/>
4. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Методичні розробки для семінарських занять та самостійної роботи на кафедрі загальної фармації. URL: http://info.odmu.edu.ua/chair/general_pharmacy/
6. Сайт бібліотеки ОНМедУ URL: <http://libblog.odmu.edu.ua>